

ජාතිය අවදි කළ අනගාරික ධර්මපාල තුමා

ශ්‍රීමත් අනගාරික ධර්මපාලතුමාගේ 158 වන ජන්මදින සැමරුම මේ මස 17 වැනිදාට යෙදේ.

මේ ලිපිය ඒ හිමිත්තෙහි.

වර්ෂ 1864 ජෛතවෘත මස 17 වැනිදා දොන් කරෝලස් හේවා විකාරණ මුදලිතුමාගේ සහ මල්ලිකා හේවා විකාරණ ශ්‍රමාකැනියගේ ජ්‍යෙෂ්ඨ පුත් රුවන ලෙස ජන්මලාභය ලද අනගාරික ධර්මපාලතුමන් තත්කාලීන සමාජ සම්මතය අනුව දොන් ඩේවිඩ් හේවා විකාරණ යයි නම් ලැබීය.

කෝට්ටේ ක්‍රිස්තියානි පාසල, කොටහේන ශාන්ත බෙනඩික්ට් විද්‍යාලය, කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලය ඇතුළු පාසල් ගණනාවක අධ්‍යාපනය ලද දොන් ඩේවිඩ් හේවා විකාරණ තරුණයා රජයේ ලිපිකාර තනතුරක කටයුතු කරමින් සිටියදී ගෘහස්ථ ජීවිතයෙන් වෙන් වී අනගාරික ජීවිතයට ඇතුළත්ව අනගාරික ධර්මපාල යයි නම් ලැබීය.

කුඩා කල පටන් ම කොටහේන දීපදන්තමාරාමයේ වැඩසිටි මීගෙට්ටුවත්තේ ගුණානන්ද මාහිමි, විද්‍යාදය පිරිවනේ නික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල නාහිමි වැනි ශ්‍රේෂ්ඨ මහා යතිවරුන්ගේ ඇසුර ලබමින් බුදුදහම පිළිබඳ ඉගෙනීම ලද ධර්මපාල තුමන් සෙත්පති හෙත්ති ස්ථිල් ඕල්කට්තුමන් ලංකාවට පැමිණීමෙන් පසු එතුමන්ගේ කටයුතු සඳහා ද දයකන්වය දැක්වීය.

වර්ෂ 1892 ඇමරිකාවේ විකාගෝ නුවර දෘෂ්ටි සම්මේලනයට සහභාගී වෙමින් බුදුදහම පිළිබඳ උනන්දුවක් යුරෝපීයයන් තුළ ඇති කරවීමට ධර්මපාලතුමා සමත් විය. දඹදිව බුද්ධගයාව හින්දු භක්තික මහන්තා විසින් තම ග්‍රහණයට හසු කරගෙන තිබෙනු දුටු ධර්මපාලතුමා මහාබෝධි සංගමය පිහිටුවා විධිමත් පියවර ගනිමින් බුද්ධගයා පුදබිම ඇතුළු දඹදිව සිද්ධස්ථාන යළි බෞද්ධයන් වෙත හිමිකර දීමට කටයුතු කළේය.

මෙරට ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය නගාසිටුවීමට නම් අධ්‍යාපනය සහ ආර්ථිකය දියුණු කළ යුතු බව හඳුනා ගත් ධර්මපාලතුමා ස්වකීය ධනවාසයන් බෞද්ධ පාසල් ආරම්භ කිරීමටත් විවිධ කර්මාන්ත ආරම්භ කිරීමටත් කටයුතු කළේය. රටේ විවිධ ප්‍රදේශවල මහබෝධි සමාගම මගින් පාලනය කෙරෙන පාසල් ආරම්භ කොට ඒවායේ නඩත්තු පිණිස තම පරපුරෙන් උරුම වූ වස්තු සම්භාරයන් වෙන් කොට තැබීය. හින්දු ම ජෛනවර්ම පාඨශාලාව වැනි වෘත්තීය අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන ඇති කිරීමත් විවිධ කර්මාන්ත පිළිබඳ පුහුණුවක් ලබා දීමට තරුණ පිරිස් වෙත ශිෂ්‍යත්ව පිරිනමා විදේශ ගත කිරීමටත් ධර්මපාලතුමා උත්සුක විය.

සෝබන මාලිගාව නම් විශේෂ රථයක නැගී රට පුරා වාරිකාවෙහි යෙදෙමින් ලක්වාසීන් තුළ දෙස, බස, දැය, සමය යන සිවු රුවන පිළිබඳ උනන්දුවක් ඇති කරවීමටත් දේශීය සිරිත් විරිත් අගය කරන යහපත් සමාජයක් ඇති කරවීමටත් දේශන පැවැත්වීය. රටේ තරුණ පිරිස අතර දුසිරිත් පැතිරීම වැළැක්වීම පිණිස ලිපි ලේඛන සම්පාදනය කිරීමටත් ධර්මපාලතුමා කටයුතු කළේය. ත්‍රිපිටක ධර්ම ග්‍රන්ථයන් වෙනුවෙන් සකස් කළ අට්ඨකතා විධිමත් ලෙස සංශෝධනය කොට මුද්‍රණය කරවීම පිණිස වියත් මහ තෙරවරුන්ගේ දයකන්වය ලබමින් සිය සොහොයුරු සී.ඒ. හේවා විකාරණ මහතා යොමු කරවන ලද්දේ ධර්මපාලතුමා විසිනි.

නිබඳ වාම දිවි පෙවෙතක අගය දුටු ධර්මපාලතුමා ආදර්ශයෙන් ම එම පිළිවෙත් අගය කළ අයකු විය. ගවමස් කෑම, නිකරුණේ හිදිමින් කාලය කා දැමීම, සංකර යුරෝපීය සිරිත්විරිත් අනුගමනය කිරීම වැනි කරුණු එතුමන්ගේ විවේචනයට බඳුන් වූ බව සඳහන් කළ යුතුය.

තමන් විසින්ම ගොඩනංවන ලද දඹදිව සාරානාත් හි මූලගන්ධකුටි විහාරයේ දී ස්වකීය ජීවිතයේ අවසාන කාලවකවානුවේ දී සිරි දේවමිත්ත ධර්මපාල නමින් පැවිදිබිමට පත් වූ අනගාරික ධර්මපාලතුමා 1933 අප්‍රේල් මස 29 වැනිදා අපවත් වී වදල සේක.

කොළඹ නව කෝරළය සහ නව තොටමුණේ ප්‍රධාන සංඝභායක තුම්බෝවිල ධම්මරතන භාණ්ඩ.